

objectives of managerial branch of the institution. The need to take motivational factors into account was emphasized. It was indicated that the communicative function allows each member of corporation being involved to the most important issues of life of the educational institution. The importance of standardization and regulatory, innovation and stabilizing function for the formation of the organizational culture of the educational institution was revealed.

The need for educational function of the structure of organizational culture as its' own was highlighted. It is emphasized that the uniqueness of educational function lies in the organizational culture, especially in educational institution, being the factor of attracting human to the life (personal, professional, social, corporate and communicative etc.).

The practical significance of the research is that organizational culture is considered as a tool for improving of the private educational institution. Prospects for further research include: corporate education direction as an important factor of formation and adjustment of organization culture; diagnosis of organizational culture of the private educational institution.

Key words: *organizational culture, corporate culture, functions of organizational culture, educational function.*

Стаття надійшла 19 червня 2015 р.

УДК 37.041:159.947.3-057.87

**Ю. Р. Сурмяк,
Л. Г. Кудрик**

МОТИВАЦІЯ САМОВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Акцентовано на важливості самовиховання для особистісного зростання і професійного становлення студентської молоді. На основі опитування виявлено недостатньо відповідальне ставлення молодих людей до власного розвитку. Обґрунтовано необхідність підвищення мотивації студентів до роботи над собою, грамотного педагогічного керівництва процесом самовиховання з боку науково-педагогічних працівників, створення належних зовнішніх і внутрішніх передумов для самовиховання у вищому навчальному закладі.

Ключові слова: *самовиховання, професійне самовдосконалення, мотивація самовиховання, педагогічне керівництво самовихованням, програма самовиховання, організація самовиховання у вищому навчальному закладі.*

Постановка проблеми. У сучасному соціокультурному просторі особливі значущості набуває виховання активного громадянина, відповідальної, творчої особистості, здатної до постійного самовиховання і саморозвитку, спроможної реалізувати свій потенціал на

користь суспільству. На вирішення цих завдань спрямовані Національна доктрина розвитку освіти України в XXI столітті (2001), Закон України «Про вищу освіту» (2014), Концепція національного виховання (1996), Концепція громадянського виховання особистості (2000), Національна програма виховання дітей та учнівської молоді в Україні (2004), Програма «Основні орієнтири виховання школярів Львівщини» (2010) та ін.

В Україні прийнято новий Закон «Про вищу освіту» (2014 р.), який надає автономію вищим навчальним закладам, створює умови співробітництва закладів освіти з державними органами та комерційними структурами, органами місцевого самоврядування з метою підготовки конкурентоспроможного фахівця на ринку праці, розвитку економіки держави, гармонізації відносин у суспільстві. Держава має створити всі умови для того, щоб, отримавши високу кваліфікацію у стінах вищого навчального закладу, молода людина могла реалізувати свій потенціал в умовах виробництва, тобто потрібно створювати робочі місця, розвивати підприємництво, уможливлувати розвиток малого, середнього та великого бізнесу тощо. Держава покладає обов'язок перед навчальними закладами здійснювати виховання молоді, передусім її патріотичних і моральних якостей, збагачувати її духовну сферу та сприяти процесу саморозвитку, самореалізації молодої людини. А це, своєю чергою, потребує від особистості активної роботи над собою, тобто усвідомлювати напрями свого розвитку та самовдосконалення.

Особистість стає активним суб'єктом свого творення завдяки самовихованню. Важливим зовнішнім чинником впливу на самовиховання молоді є організація цього процесу у закладах освіти, передусім у вищих навчальних закладах.

Стан дослідження. Педагогічна наука накопичила значний досвід у вивченні теорії та практики самовиховання особистості. Сутність, особливості і основні напрями та методи самовиховання розкриті у працях О. В. Бондаревської, П. П. Блонського, О. І. Донцова, С. Г. Карпенчук, О. І. Кочетова, Л. Н. Куликової, А. О. Назаренко, Ю. М. Орлова, А. Ю. Пантелюка, П. Н. Осипова, Л. І. Рувинського та ін. Методичні аспекти організації самовиховання молоді стали предметом аналізу В. Б. Бондаревського, М. Ю. Красовицького, В. М. Оржеховської, Г. К. Селевка, В. О. Сухомлинського, І. Томана та ін.

Проте проблема активізації мотиваційної сфери особистості у самовиховній роботі молоді, передусім студентів вищих навчальних закладів, потребує подальшої теоретичної розробки і практичного вирішення.

Мета статті – розкрити психолого-педагогічні умови самовиховання у процесі професійного становлення студентської молоді, виявити значення мотивації у роботі над собою.

Виклад основних положень. У вищих навчальних закладах, як свідчить досвід, ефективно вирішувати питання підготовки майбутніх конкурентоспроможних фахівців можна лише за активної участі в цьому процесі студентів. Йдеться про їх самовиховання і професійне самовдосконалення. Професійне самовдосконалення студентів вищих навчальних закладів передбачає свідоме, цілеспрямоване підвищення ними рівня власної професійної компетенції та розвиток у них якостей майбутньої професійної діяльності. Цей процес ґрунтується на психологічному механізмі систематичного подолання внутрішніх суперечностей між наявним рівнем професіоналізму («Я-реальне професійне») і уявним його станом («Я-ідеальне професійне»). Професійне становлення майбутнього фахівця відбувається у двох тісно пов'язаних між собою формах – самоосвіті та самовихованні. Основним змістом самоосвіти є підвищення наявних у студента знань, формування практичних умінь і навичок з метою досягнення високого рівня професійної компетенції. На нашу думку, самовиховання – це реальна, об'єктивна усвідомленість себе, свого місця і поведінки у житті. Це стан, надзвичайно насичений емоціями, у якому людина наполегливо чогось прагне досягти, чимось активно захоплена, це – вольове зусилля, яке вона має внутрішньо психічно здійснити, щоб досягти задуманого результату. Емоційно-моральний характер самовиховання тісно пов'язаний з вольовими та інтелектуальними особливостями особистості, що в сукупності мають забезпечити картину самозміни людини.

Як зазначають І. О. Трухін, О. Т. Шпак, поняття «самовиховання» стає більше актуальним для педагогіки тому, що процес самовиховання стає дедалі перспективнішим механізмом соціалізації сучасної людини з її високим рівнем освіти та поступовим розвитком само-свідомості [7, с. 43].

Відомо, що у структурному розумінні самовиховання людини є єдністю трьох складових: пізнавальної (самопізнання), емоційно-оцінювальної (самоствалення), дієво-вольової, регулятивної (само-регуляція). Завершальний етап формування особистості тісно пов'язаний із триединою основою цілі виховання: вихованням інтелектуальної, емоційної, вольової сфер. Однак, зауважимо, провідною у процесі самовиховання є вольова сфера, яка забезпечує саморегуляцію внутрішнього світу людини. Провідні функції волі – забезпечення психічної саморегуляції поведінки і діяльності, керування психічними станами, зміна діяльності залежно від обставин, зв'язок

між внутрішнім станом і середовищем – у самовиховному процесі повністю самовиражаються.

Отже, самовиховання – це певний тип ставлень, учинків, дій щодо себе і власного майбутнього з погляду відповідності певному ідеалу. Воно здійснюється в кожному вчинкові, у кожній ситуації. Зрештою, це стиль поведінки, спосіб життя [4, с. 12]. За соціальною функцією самовиховання – специфічний індивідуальний психолого-педагогічний процес. Унікальність його в тому, що і суб'єкт, і об'єкт виховання – та ж особа. Процес самопізнання розпочинається із самоусвідомлення, тобто усвідомлення себе як суспільної істоти – особистості та свого місця й життєвих орієнтирів у суспільній діяльності. Загалом самоусвідомлення є вищим рівнем розвитку свідомості людини, що виявляється в системі її уявлень про себе, місце і роль у суспільному житті, потреби, інтереси, мотиви та мотивацію поведінки й діяльності, які активно розвиваються у межах «Я-концепції». Самоусвідомлення дає змогу студентові глибше самовивчити себе, зрозуміти свої завдання у навчальному процесі, чіткіше намалювати перспективу свого подальшого розвитку. Самовивчення в процесі самопізнання спрямовано на вивчення якостей власної особистості, зіставлення їх з якостями інших людей, з вимогами щодо людини. Самовивчення відбувається через самоспостереження, самоаналіз своїх учинків, поведінки, конкретних результатів діяльності, критичне ставлення до висловлювань на свою адресу з боку студентів, науково-педагогічних працівників, керівників ВНЗ, самоперевірку в конкретних умовах. На основі самовивчення формується самооцінка, яка є судженням людини про міру наявності в неї якихось якостей, властивостей і зіставлення їх з еталоном, зразком, ідеалом.

2013–2014 рр. за допомогою анкет нами було опитано 105 студентів вищих навчальних закладів (Львівський державний університет внутрішніх справ – 30 осіб, Міжрегіональна академія управління персоналу – 25 осіб, Ужгородський держуніверситет – 30 осіб, Національний університет «Львівська політехніка» – 20 осіб). Відповіді на запитання анкети виявили недостатню компетентність у проблемі самовиховання більшості студентів. Правильно дали визначення самовиховання, сформулювали його мету і завдання, а також указали методи самовиховання близько 25% опитаних, – ті, що попередньо прослухали лекції з педагогіки і психології вищої школи на тему організації самовиховання у ВНЗ.

Як довело проведене нами дослідження, серед опитаних студентів 30,2% молоді взагалі не мають свого життєвого ідеалу. Серед 60% респондентів, які обрали ідеал, 21% вбачають його у своїх

батьках, ще 17% – у відомих постатях України (Степан Бандера, Роман Шухевич, В'ячеслав Чорновіл), а 13% – у конкретних політичних лідерах (наприклад, Юлія Тимошенко, Олег Ляшко, легендарний боксер Віталій Кличко, футболіст Андрій Шевченко, журналіст Георгій Гонгадзе, льотчиця Надія Савченко та ін.). Попри те, більшість студентів описують свій ідеал людини. На їхню думку, ідеалом для них може бути людина, яка володіє такими рисами, як «доброта, порядність, щирість», «цілеспрямованість, виваженість, витривалість», «сміливість, поміркованість, винахідливість», «професійна майстерність» тощо. Такі люди, як правило, є серед найближчого оточення, їх вчинки і поведінка частково можуть стати еталоном для формування особистісних якостей молодого людини. У самооцінці виявляється думка студента про себе. Завдяки самооцінці створюється власний проект самоорганізації. Об'єктивна самооцінка виконує важливу роль і в організації самовиховання, і в керуванні своєю поведінкою. Вона виконує кілька функцій: порівняння наявних якостей особистості з вимогами щодо конкретних фахівців; фіксації успіхів і недоліків у роботі над собою; корегування (дає змогу вчасно відмовитися від недосконалих форм і методів роботи над собою, удосконалювати застосування засобів і прийомів, які мають позитивний ефект). Неодмінною умовою об'єктивної самооцінки є самокритичне ставлення студента до своєї особистості, уміння правильно реагувати на критичні зауваження інших людей. На підставі самовивчення й самооцінки у студентів формується рішення вдатися до самовиховання. Процес ухвалення такого рішення відбувається, зазвичай, в умовах глибокого внутрішнього переживання позитивних і негативних аспектів своєї особистості. Власне, на цьому етапі створюється своєрідна модель роботи студента над собою, що конкретизується та уточнюється на етапі планування самовиховання й реалізується в повсякденній практичній діяльності із самовиховання.

На думку В. Сухомлинського, найбільш промовистим результатом виховання є те, що людина розпочала думати про себе, міркувала над питанням: «Що є у мене доброго і що ще погане»? У книзі «Сто порад учителеві» він розробив систему правил, яких необхідно дотримуватись у самовихованні у моральній сфері, фізичній культурі, навчанні та праці. «У широкому сенсі поняття виховання, – пише В. Сухомлинський, – я уявляю собі як гармонію виховання колективу і виховання особистості, а у вихованні особистості одна з провідних ролей належить самовихованню. Виховувати людину – означає виховувати у неї вимогливість до самої себе. А це можливо лише тоді, коли людину не ведеш постійно за руку, а надаєш її самій собі, щоб вона

відповідала за саму себе, виробляла власну життєву позицію. ...З малих років учить людину пізнавати себе і виховувати себе» [6, с. 192].

Самооцінка формується за двома напрямками: зіставлення себе зі зразками для наслідування, із висунутими вимогами; повсякденне спілкування студентів із членами колективу, педагогами. У колективі формується певне ставлення до того чи іншого студента. Сила колективної думки спонукає до об'єктивнішої самооцінки. Пізнання іншого не тільки випереджує пізнання себе, а й слугує для нього джерелом та опорою. Порівняння, зіставлення себе з іншими є загально визнаним критерієм самооцінки. В. О. Сухомлинський зробив вагомий внесок у розуміння механізму психолого-педагогічного впливу колективу на особистість. Як і А. С. Макаренко, він вважав, що колектив у духовному житті, у вихованні підростаючого покоління виконує значну й своєрідну роль. «Життя і праця в колективі є школою становлення буквально всіх рис особистості. Від того, які ідеї лежать в основі трудових, духовних, морально-етичних взаємин між членами колективу як людської спілки, залежить становлення понять і уявлень особистості про добро і зло, про обов'язок і справедливість, честь і гідність», – аргументував педагог [5, с. 150]. Для характеристики відносин у колективі педагог уперше ввів поняття «доторкання людини до людини». Саме через ці «доторкання» колектив і впливає на особистість, а вже від їх (доторкань) характеру залежить, яким є цей вплив: чи він збагачує, чи збіднює, чи навіть руйнує особистість. Бо «життя колективу – це тисячі найнесподіваніших і найтонших доторкань людини до людини: серця до серця, думки до думки, радості до горя, радості до радості, щастя до сум'яття й безнадії . . . Тому так важливо, щоб ці «доторкання» творили красу, а не завдавали людям болю» [5, с. 232].

Отже, самооцінка є компонентом самосвідомості студента, що містить, окрім знання про себе, оцінку своїх здібностей, моральних якостей і вчинків та інших індивідуально-психічних властивостей.

Як зазначає В. Л. Ортинський, планування самовиховання передбачає: визначення мети, цілей і основних завдань на перспективу та на певні етапи навчання і діяльності студента; розроблення ним програми (плану) самовиховання; визначення умов діяльності із самовиховання (вироблення власних правил поведінки, вибір форм, засобів, методів і прийомів розв'язання завдань у роботі над собою). Мету й завдання роботи над собою студенти конкретизують на ближні, середні й далекі перспективи [3, с. 398]. План самовиховання має конкретизувати шлях до ідеалу, визначати заходи боротьби з недоліками, спрямовувати діяльність студента. Однак у 60% опитаних респондентів ніколи не виникала потреба в складанні плану самовиховання своєї

особистості. Як стверджують студенти, вони «не задумувались над цим питанням». Решта студентської молоді (18,2% від загальної кількості усіх опитаних) замислювалась над цим питанням і намагалася скласти певний перелік заходів щодо удосконалення своєї поведінки, виконання яких було б першою умовою на шляху до власного саморозвитку. Більшість студентів стверджують (90% респондентів), що індивідуальні програми (плани), як правило, розробляють в особистих щоденниках, що допомагає їм організувати і систематизувати роботу над собою. На цьому етапі роботи над собою студентами практикується (вказало 30% респондентів) використання самозобов'язання (письмово оформлені зобов'язання перед собою за відповідний період досягти певних результатів: виховання у собі конкретних позитивних якостей, викорінення недоліків тощо; девіз життя (влучно сформульована життєва мета, життєве кредо, яке визначає повсякденну поведінку особистості).

Самозобов'язання як метод самовиховання полягає у прийнятті рішення про самовиховання за обраними напрямками. Психолого-педагогічний механізм самовпливу за допомогою цього методу полягає в тому, що, беручи на себе зобов'язання займатися самовихованням за обраними напрямками, студенти мобілізують свої сили, формують у себе внутрішню готовність до активної та цілеспрямованої праці над собою. Для успішного самовдосконалення людина повинна порівнювати свої сили із завданнями, які вона ставить перед собою, вибирати роботу над собою за своїми можливостями, щоб зробити максимум того, що можна.

Самовдосконалення можливе лише тоді, коли людина свідомо ставить перед собою мету власними зусиллями зміцнити і вдосконалити свою волю, коли у людини є впевненість у тому, що її зусилля в самовихованні не будуть даремні, а успішні. Ця впевненість у своїх силах і свідоме прагнення розвивати свою моральну культуру, свою волю є однією з істотних передумов активної роботи з виховання у себе позитивних рис та якостей.

У зв'язку з цим у процесі проведеного дослідження ми з'ясували питання впевненості студентів у своїх силах. Як засвідчило опитування, 80% студентів впевнені у своїх силах, однак реальну самооцінку власних сил правильно встановили лише 28% респондентів, 5% це питання не з'ясували, а ще 9% студентів мають занижену самооцінку власних можливостей, оскільки взагалі не впевнені у своїх силах. Отож, людина стає підготовленою до самовиховання тоді, коли в неї закладені певні життєві ідеали, деякою мірою тренувана воля, сформована її культура, зокрема моральна, створене свідоме прагнення

до подальшого розвитку власними засобами, відчувається потреба в подальшому самовдосконаленні своєї особистості.

З метою з'ясування наявності у студентів конкретних життєвих цілей та засобів їх досягнення нами було проведено відповідне опитування. Як з'ясувалось, 85% опитаних студентів мають чіткі, конкретні цілі, яких прагнуть досягти за допомогою власного саморозвитку, самовиховання та самовдосконалення. Решта (10%) не обрала свої цілі, 5% респондентів задумалися над своїми життєвими цілями в момент опитування. Це свідчить про те, що у студентів не виникали такі запитання. З огляду на це, в умовах сьогодення існує реальна потреба стимулювати процес самовиховання студентів у вищих навчальних закладах. Педагогічна наука пояснює, що стимулювання самовиховання як спонука до активнішої роботи над собою полягає в тому, щоб забезпечити вищу потребу в самовихованні, зумовити позитивні мотиваційні установки для подальшого удосконалювання своєї особистості.

Стимулювати самовиховання можна двома способами: 1) створенням зовнішніх умов для самовиховання; 2) впливом на внутрішні (мотиваційні) передумови самовиховання.

Стимулювання самовиховання за допомогою створення зовнішніх умов полягає в тому, що у ВНЗ створюються сприятливі умови, які спонукають студентів займатися самовихованням і підтримують їх у роботі над собою. На думку науково-педагогічного персоналу ВНЗ (опитано 17 викладачів), такими стимулювальними умовами можуть бути: чітка внутрішня організація навчально-виховного процесу; наукова організація навчально-пізнавальної діяльності студентів; формування позитивної громадської думки у студентських колективах; висування високих вимог до студентів, поєднане з турботою про них; залучення кожного студента до активної діяльності; пропаганда психологічної літератури з саморозвитку, вивчення досвіду самовиховної діяльності найкращих студентів; організація дозвілля і відпочинку тощо.

Як зазначає О. Л. Главацька, щоб створити внутрішні передумови для самовиховання, необхідно формувати у студентів свідому мотиваційну установку, необхідний духовний настрій до самовиховання, переконання у необхідності роботи над собою і в можливості досягти бажаних результатів [2, с. 97].

На нашу думку, формування такої настанови пов'язане насамперед із впливом на потреби та мотиви особистості. Цьому сприяють заохочення за успішні результати у самовдосконаленні, надання дієвої методичної допомоги в опрацюванні програми самовиховання, що призводить до досягнення вагомих результатів у роботі над собою.

Самостимулювання передбачає використання різних прийомів, а саме: самопідбадьорювання, самозаохочення, самоосуд, самонаказ, самонавіювання, самопереконання, самоконтроль та ін.

Самопідбадьорювання. Цей прийом ефективний, якщо студент ніяковіє в складних ситуаціях, зневірюється у власних силах і можливостях. До самозаохочення вдаються, якщо є необхідність позбутися негативних рис характеру, коли студент, долаючи певні труднощі, виконав складне завдання.

Самонавіювання – психічний вплив людини на себе через повторення подумки або вголос певних висловлювань до повного опанування собою («Я зможу спокійно вислухати зауваження»). Такий прийом пропонують використовувати, якщо потрібно подолати в собі страх перед труднощами, невпевненість у власних силах, нерішучість.

Самоосуд – вияв незадоволення своїми діями, вчинками, поведінкою. Докори сумління пробуджують свідомість, спричиняють внутрішнє хвилювання і почуття провини. Самоосуд зумовлює бажання позбутися недоліків у поведінці.

Самонаказ полягає в ухваленні рішення завжди дотримуватися певних принципів. Студент спонукає себе до виконання запланованої діяльності з метою самовиховання.

Важлива роль у самовихованні належить навчальному закладу, передусім його науково-педагогічним працівникам. Педагогічно правильно організоване самовиховання сприяє тому, що виховний процес набуває вираженого особистісно зорієнтованого характеру. Як зазначає І. Д. Бех, виховний процес, який не забезпечує належних умов для розвитку самовиховання, здебільшого ґрунтується на безпосередньому підкоренні, приниженні гідності людини, не сприяє її моральному становленню, а, навпаки, спричиняє спалахи агресивності [1, с. 251].

Педагогічне керівництво усвідомленим самовихованням студентів полягає в ознайомленні їх з ідеями і технологіями самовиховання, у допомозі в складанні індивідуальної програми самовиховання та її реалізації, консультуванні, у допомозі студентам у виборі найбільш раціональних прийомів і засобів самовдосконалення.

Отже, невідмінною умовою дієвості керівництва самовихованням студентів є висока теоретична й методична підготовка всіх керівників і науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів із питань самовиховання

Висновки. Щоб досягнути високих показників своєї майбутньої професійної діяльності (умінь і навичок), студентам необхідно систематично вивчати себе, знати свої переваги і недоліки, постійно

формувані в собі ту особистість, яка розвиватиметься не лише професійно, а й особистісно.

Важливе значення має правильний вибір способів і методів самовиховання, серед яких найефективнішими є такі: самонавіювання, самопереконання, самопідбадьорювання, самопримус, самонаказ, самохвалення, самозаохочення, самоконтроль та ін. Самовиховання відбувається в тому разі, якщо навчально-професійна діяльність студента набуває для нього життєвого сенсу, особистісного значення і прогнозуватиме перспективу професійного зростання. Воно може активно здійснюватись за умови, якщо у вищому навчальному закладі будуть удосконалюватися, набувати «професійного характеру» психічні стани і процеси майбутніх фахівців, збагачуватиметься їх життєвий і професійний досвід, розвиватимуться необхідні професійні здібності і якості студентів, що має вирішальне значення для становлення професійної компетентності особистості.

Перспективи подальшого дослідження. Для активного впровадження самовиховання у практику вищої школи необхідні зміни у підготовці і перепідготовці педагогічних кадрів, зокрема запровадження спецкурсів, які допомогли б педагогічному працівникові оволодіти методами і прийомами самопізнання і самовдосконалення, ефективними формами організації самовиховання у вищому навчальному закладі. Адже діяльність педагога, який прилучає молодих людей до самовиховання, потребує від нього бути знавцем людської природи, тренером з особистісного розвитку.

1. Бех І. Д. Виховання особистості: Сходження до духовності / І. Д. Бех. – К.: Либідь, 2006. – 272 с.

2. Главацька О. Л. Основи самовиховання особистості: навчально-методичний посібник / О. Л. Главацька. – Тернопіль, 2008. – 206 с.

3. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів / В. Л. Ортинський. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.

4. Сурмяк Ю. Р. Організація самовиховання особистості: навч.-метод. посібник для вчителів і викладачів, організаторів виховного процесу / Ю. Р. Сурмяк, Т. Г. Тюріна, Л. Г. Кудрик. – Львів: ЛОШПО, 2011. – 80 с.

5. Сухомлинський В. О. Методика виховання колективу / В. О. Сухомлинський // Вибрані твори: у 5 т. – К.: Радянська шк., 1977. – Т. 5. – С. 229–239.

6. Сухомлинський В. А. Сто советов учителю / В. А. Сухомлинский. – К.: Рад. школа, 1984. – 254 с.

7. Трухін І. О. Основи шкільного виховання: навч. посібник / І. О. Трухін, О. Т. Шпак. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 368 с.

Сурмяк Ю. Р., Кудрик Л. Г. Мотивация самовоспитания личности в высших учебных заведениях

Сделан акцент на важности самовоспитания для личностного развития и профессионального становления студенческой молодежи. На основании опроса выявлено недостаточно ответственное отношение молодых людей к собственному развитию. Обоснована необходимость повышения мотивации студентов к работе над собой, грамотного педагогического руководства процессом самовоспитания со стороны научно-педагогических работников, создания должных внешних и внутренних условий для самовоспитания в высшем учебном заведении.

Ключевые слова: самовоспитание, профессиональное самосовершенствование, мотивация самовоспитания, педагогическое руководство самовоспитанием, программа самовоспитания, организация самовоспитания в высшем учебном заведении.

Surmyak Y. R., Kudryk L. G. Motivation of self-education of personality at higher educational establishments

In the article attention is accented on importance of self-education for personality development and professional becoming of student young people. On the basis of questioning responsible not enough attitude of young people is shown toward own development. The necessity of increase of motivation of students is reasonable to the prosecution of itself, literate pedagogical guidance by the process of self-education from the side of scientifically-pedagogical workers, creation of due external and internal terms for a self-education in higher educational establishment. To achieve high performance of their future careers (skills), students must systematically examine yourself, know your strengths and weaknesses, constantly form a sort of personality that will build not only professional but also personal development. Equally important is the right choice of methods and techniques of self, including the most effective are: self-hypnosis, samoperekonannya, samopidbadoryuvannya, samoprimum, samonakaz, samoshvalennya, samozaohochennya, self and others. Self occurs in the case of educational and professional activities for a student gets life sense of personal value and prognovuvaty term professional growth. It can be done actively, provided in higher education will improve, take «professional nature» mental states and processes of future professionals zbahachuvaty metsya their life and work experience, develop the necessary professional skills and the quality of students is crucial for the development of professional competence personality. Active self-introduction in the practice of high school the necessary changes in training and re-training of teaching staff, including the introduction of courses that would help the employee to acquire pedagogical methods and techniques of self-knowledge and self-improvement, effective forms of self-organization in higher education. After the activity the teacher who participative youth to self, requires him to be a connoisseur of human nature, personal development coach.

Key words: self-education, professional self-perfection, motivation of self-education, pedagogical guidance by a self-education, program of self-education, organization of self-education in higher educational.

Стаття надійшла 23 квітня 2015 р.